

PERCEPTE PENTRU COMPOZIȚIUNE (I)

La facerea unei compozițiuni avem trei grade de lucrări.

1. Cercetarea sau găsirea cugetărilor, coprinse în temă, pe care noi vom a le espune. (Invențiune).
2. Așezarea cugetărilor în ordinea cuvenită. (Dispozițiune).
3. Espunerea cugetărilor prin vorbe. (Elocațiune).

Prin cercetarea cugetărilor se câștigă materia sau conținutul compozițiunei; prin așezarea sau dispozițiunea cugetărilor se câștigă înălțuirea lor în compozițiune; prin espunerea cugetărilor în scris se câștigă forma stilistică a compozițiunei.

I. CERCETAREA SAU GASIREA CUGETARILOR

În ori-ce compozițiune se află, după cum s'a văzut în tractarea deprinderilor de până acum, o idee fundamentală, pe lângă care se grupează cele alte idei spre a o lămuri, desvolta, determina, împodobi etc. Această idee fundamentală se numește *temă sau titlu*. Ea se numește temă, când se dă școlarilor ca să o lucreze și titlu, când se scoate dintr'o lucrare isprăvită. d. e : ce titlu am putea da cutăreia sau cutăreia istorioare ?

Tema poate fi luată sau din lumea din afară sau din lumea din lăuntru. (Noi ne vom ocupa de o cam dată numai cu teme luate din lumea din afară).

În privința formei, tema poate fi esprimată printr'o singură sau mai multe vorbe : d. es : Descrie mărul, — locul nașteri, — etc, sau printr'o propozițiune (simplă, desvoltată, frasă etc.) — d. e : Cine nu ascultă, trebuie să sufere.

Dânduni-se de esemplu o temă ca : (*descrierea casei părintești,*) — *să povestim cum un copil, care sta pe țărmul unui rîu, surpându-se oparte din pământ, pe care el sta, era să se înece,* — *Descrierea unei preumblări făcute pe câmp,* —

(1) Aceste percepțe se vor învăța nu mai în clasele secundare.